

Bojana Modrijančič Reščič, Šolski center Nova Gorica, Elektrotehniška in računalniška šola

DRUGAČNOST IN LJUBEZEN V LITERARNIH DELIH

✎ V prispevku sem skušala opozoriti na dejstvo, da s srednješolci pri pouku slovenščine obravnavam predpisana klasična besedila, teme in motive v njih pa skušam razširiti in podkrepiti tako, da jim v branje ponudim tudi sodobna dela slovenskih in tujih avtorjev. S samostojnim delom nato mladostniki poiščejo skupne točke, ki jih izpostavi problem klasičnega besedila.

Drugačnost in ljubezen

Drugačnost in ljubezen sta pojma, zapisana v Slovarju slovenskega knjižnega jezika: Drugačnost je *lastnost, značilnost drugačnega* (SSKJ I 1987: 508) oz. drugačen je *tisti, ki se po lastnostih razlikuje od določenega*, in *tisti, ki ni tak kot navadno, ampak spremenjen*. (SSKJ I 1985: 508) Za ljubezen, to močno čustvo, pa najdemo v SSKJ kar 5 pomenov: 1. *močno čustvo naklonjenosti do osebe drugega spola*; 2. *močno čustvo do koga, združeno s skrbjo za njegovo korist, dobro*; 3. *kar je posledica teh čustev*; 4. *močen pozitiven odnos do česa*; 5. *dobri, prijateljski odnosi*. (SSKJ II 1985: 621–22) Dijaki 3. in 4. letnika Elektrotehniške in računalniške šole so se v šolskem letu 2012/13, smeri Tehnik računalništva, spomnili nekaterih drugačnih: gluhega skladatelja Ludwiga van Beethovna, duševno prizadetega slikarja Vincenta van Gogha, pisatelja judovskega rodu Franza Kafko, gibalno omejenega mecena slovenskega razsvetljenstva barona Žigo Zoisa. Dijaki 4. letnika smeri Tehnik računalništva so v šolskem letu 2011/12 ob branju novel za domače branje Od Ivana Preglja do Cirila Kosmača povedali, da so vsi naslovni junaki drugačni od drugih: noseča Matkova Tina odhaja na trnovo pot v Gorico, da bi še zadnjič videla svojega zaročenca, Meta in Dihur se v novelah Samorastniki in Boj na požiralniku nečloveško borita za boljše življenje, prekmurski Režonja obogati s socialnim dejanjem – krajo, Kosmačevi norci pa so božji otroci in ljudje le sočutno gledajo nanje. Eden izmed dijakov pa se je spomnil, da se oba pojma, torej drugačnost in ljubezen, prepletata v mnogih klasičnih in neklasičnih literarnih delih: »Saj je človek tudi drugačen, ko ga prevzame ljubezen in obratno. Spremeni se, pogosto je gluh in slep za svet okoli sebe in vedno in povsod vidi le ljubljeno osebo. Zato nam pogostokrat učitelji rečejo, da smo čudni, ko preslišimo njihova vprašanja.« A strinjali so se, da

drugačnega človeka okolica težko razume in ga izloča: »Če nekdo ne ustreza standardnim družbenim merilom, je lahko tarča posmeha; tako postane nesrečen, izogiba se ljudem, zapira se vase. Hlepi po tem, da bi bil tak kot ostali.« Vedo pa tudi, da poznamo več vrst ljubezni. Sami najprej pomislijo na ljubezen ljubljene osebe. »Tudi starši ljubijo svoje otroke, stari starši in ostali sorodniki nam izkazujejo svojo naklonjenost, nekateri so zaljubljeni v svoj poklic, knjige, glasbo, ljubijo živali. V modernem času pa je prisotna tudi istospolna usmerjenost, o kateri se nekoč ni govorilo, saj je bila smrtni greh.« Povedali so še, da sami tako kot ljubezen težko razumejo drugačnost.

Balzacov roman Oče Goriot

V odlomkih iz obravnavanega dela francoskega avtorja so tretješolci smeri Tehnik računalništva v šolskem letu 2012/13 spoznavali mladega in še nepokvarjenega študenta prava Evgena Restignaca, ki prebere materino pismo in se zjoče. Mati mu pošilja težko prigarani denar, ki ga bo mladenič s podeželja porabil za to, da bi se uveljavil v bleščečem Parizu, v katerem se človek pokaže na plesnih in gledaliških predstavah, imenitnih sprejemih ter obiskih opere. Evgen je drugačen v pokvarjenem svetu, v katerega pa nezadržno vstopa. Preveva ga ljubezen do Goriotove hčere, ki noče biti drugačna, pač pa hlepi po bogastvu in zanemarja očetovo ljubezen, ki je bila tako močna, da je Goriota zapeljala v revščino, iz katere ga bo odrešila le smrt. Ljubezen in drugačnost tu potujeta z roko v roki. Na vse to pa opozarja pokvarjenec Vautrin v odlomku Poštenost ne velja nič, ki ga dijakom preberem iz knjige Branja 2. Vautrin mladega Evgena opozarja na brezobzirni svet, v katerem se je znašel, ter ljudi, med katerimi se giblje:

Človek je nepopoln. Včasih je kolikor toliko hinavski in tedaj pravijo abotniki, da je nraven ali nenraven. Jaz ne obtožujem bogatinov preprostemu ljudstvu v prid: človek je isti zgoraj, spodaj in na sredi. Na vsak milijon te zelo razvite živali pride deset dečkov, ki se postavijo nad vse, celo nad zakone: jaz sem med njimi. Vi, če ste višji človek, stopajte naravnost z glavo pokonci. Toda boriti se bo treba zoper zavidnost, obrekovanje, povprečnost, zoper ves svet. (Cuderman idr., Branja 2: 173) Drugačen je in hkrati ne, spoznava ljubezen in jo tepta, poslušil bi se tudi najnižkotnejših dejanj. Vsi trije se srečajo v predmestju Pariza, v zanikrnem gostišču gospe Vauquer, kjer so prisiljeni stanovati: Evgen, ker je študent, Goriot, ker je obubožal, Vautrin, ker je pobegli kaznjenelec in brezobzirno govori o poštenosti in pokvarjenosti.

Dijakom sta se odlomka zdela zanimiva, saj so ugotovili, da se današnja družba ne razlikuje od tedanje. Tudi današnjim študentom primanjkuje denarja, radi se zaljubijo, svet pa je tudi poln takih, kot je Vautrin, in ki bi za kakršnokoli ceno opeharili sočloveka in mu celo škodili: »Tudi danes vsi razmišljajo o denarju. Tisti, ki ga imajo, in tisti, ki ga nimajo, so drugačni od povprečnih ljudi. Ljubezen nosijo lahko le na jeziku ali pa jo spoznajo v vsem sijaju. Drugačnost in ljubezen se torej nista spremenila, moderni svet 21. stoletja izžareva ideje 19.« Evgen je bil po njihovem mnenju poštenjak, saj so ga je pekle besede iz materinega pisma, ker je mislila, da sin potrebuje denar za študij: »Mladeniča je pekla vest, ker je prevaral materino in tetino dobroto.« Takih, kot je Vautrin, pa je po njihovem mnenju danes mnogo.

»Navzven dostojni ljudje so pripravljeni narediti marsikaj za denar. Ne peče jih vest, ker so brez nje. Po ulici hodijo z dvignjeno glavo in človeku brezobzirno gledajo v oči.«

Od klasike k literaturi sodobnega časa

Dijaki velikokrat ugotavljajo, da se današnje razmere odražajo na ljudeh prav tako kot nekoč, saj naslovne junake zgodb tarejo podobne skrbi, drobni trenutki pa jim za vedno spremenijo življenje. Velikokrat tudi povedo, da se sami poistovetijo z naslovnim junakom sodobnega dela in situacijo, v kateri se je le-ta znašel, ali pa jim je o določenih temah težko pisati, saj se o njih ne govori veliko, ker so za ljudi še vedno tabu /.../ O naslovnem junaku klasičnega dela težko razmišljajo, saj jim je pretekli čas težko razumljiv. Pogovor o tem, ali so našli kaj skupnega v prebranem klasičnem delu ali v njegovih odlomkih in v modernih neklasičnih delih kot profesorica slovenščine spodbudim pri pouku. Dijaki priznajo, da se ob takem pogovoru tudi sami veliko naučijo in da jim to pomaga pri nadaljnjem razmišljanju ob branju drugih literarnih del, ki jih obravnavamo: *»Najprej nas morate vi spodbuditi, a kmalu tudi mi sami poiščemo veliko odgovorov, odpirajo pa se nam tudi nova vprašanja.«* Tako sem v šolskem letu 2011/12 in 2012/13 mladostnikom 2., 3. in 4. letnika smeri Tehnik računalništva ponudila kot dodatno branje roman italijanskega avtorja Alessandra D' Avenie Bela kot mleko, rdeča kot kri ter roman slovenske avtorice Darje Korez – Korenčan Posvojenec dveh žensk.

V italijanskem romanu izstopa naslovni junak Leo, za katerega so dijaki 2. letnika smeri Tehnik računalništva rekli, da je drugačen od ostalih. Spomnili so se tudi Linhartovega Matička, ki je pogumno govoril z baronom; bil je celo pametnejši kot plemič oz. drugačen kot ljudje njegovega stanu. Gorel je za ljubezen do Nežke. In je spoznal, da je življenje kruto in ne teče po ustaljenih tirnicah. Tako kot Leo, ki občuti ljubezen, saj ga spremeni. Dijak je v referatu o njem zapisal:

Leo je 16-letni fant, ki obiskuje 3. letnik klasične gimnazije. Ima divjo levjo grivo, rad posluša glasbo, rad igra kitaro in se vozi s svojim petdesetkubičnikom ter obožuje nogomet. S svojim prijateljem Nikom sta že kot otroka zelo navezana drug na drugega. Zagledan je v Beatrice in njene prečudovite rdeče lase. Ima tudi negativen odnos do šole, saj je prepričan, da je vse, kar se učijo, nepotrebno in nikomur v korist. Boji se bele barve. Povezuje jo z osamljenostjo, žalostjo. Kadarkoli se vpraša o smislu življenja in ne ve odgovora, ga popade žalost. Takrat pokliče Silvio, svojo najboljšo prijateljico, da se med pogovorom pomiri.

A Beatrice hudo zbolí. *»Leu se svet še bolj podira, vendar se odloči, da bo nekaj ukrenil, da bo Beatrice bolje. Zato daruje svojo kri na dan nogometne tekme. Niko in ekipa veliko stavijo nanj, vendar ne zdrži tempa, zato tekmo izgubijo. Niko zaradi tega na govori več s prijateljem, fantje v ekipi se norčujejo. Leu se zdi to krivično, saj drugi ne vedo za njegovo plemenito dejanje, niti jim ni mar. Svet je res presneto bel.«* Nadomestni profesor filozofije in zgodovine Sanjač ga kmalu prepriča, da ocene niso potrebne, da se učiš: *»Vzdevek Sanjač je profesorju dal Leo, saj ga nagovarja k iskanju in uresničevanju pravih sanj. Ko z motorjem doživi prometno nesrečo, se mu*

sošolci podpišejo na mavec. Spozna, da podpise modnih znamk, ki jih nosiš na oblačilih, kmalu zavržeš. »Ob bolni Beatrice tudi sam trpi: »Leu se poruši svet, zato zbeži domov. Ne vidi več smisla v življenju. Njegove sanje so umrle, začne se tudi upirati svetu, staršem, profesorjem. A Sanjač mu dopove, da z uporom ne bo nič dosegel. Fant se začne ponovno učiti.« Beatrice, ki se sprijazni s smrtjo, ga opozori, da mu žarijo oči, ko govori o Silvii. Mama pa mu pove, da si pot sestavljaš sam, 'spotoma, s svojimi odločitvami'. (D'Avenia, Bela kot mleko, rdeča kot kri: 210) Dijak, pa je v zapisu še dodal, da se je med branjem velikokrat poistovetil z naslovnim junakom, saj ga knjiga ni pustila ravnodušnega:

Zelo zanimiv se mi je zdel prav pisateljev stil pisanja: avtor najprej govori o neki preprosti stvari, kot sta vožnja z motorjem ali igranje nogometa, v naslednjem trenutku pa pred bralca postavi vprašanje o smislu obstoja, življenja. Določene dele romana sem moral večkrat prebrati, saj sem se zavedel, da zgodbi ne sledim več, ker sem poskušal posamezne odlomke povezati s svojim življenjem in iz tega izvleči bistvo. V knjigi lahko vsak odkrije delček sebe. /.../ Zanimivo je bilo tudi opazovati, kako so se junaki zgodbe spreminjali in odraščali. Leo na začetku dvomi v obstoj Boga in v smisel življenja. Prepričan je, da je obiskovanje šole nepotrebno. /.../ Nato se pojavi vprašanje o morali in pravici, idealih in resničnosti. Svet ni tak, kot bi ga radi živeli, in to občuti tudi Leo. Njegova ljubezen boleha za levkemijo, njemu pa se to ne zdi fer; vse bi naredil zanjo, pa lahko le zelo malo. Pojavi se občutek krivde, ki razjeda od znotraj. In ko ta občutek postane premočan, zbežimo. Tako je storil Leo, ko se je soočil z resnico o dekletovi bolezni. Kam zbežimo? Ni važno, le proč od sveta, polnega problemov, proč od resničnosti. Okoli sebe zgradimo zid, nikogar ne pustimo blizu. Najraje bi se vdrli v zemljo in izbrisali lasten obstoj. Po dekletovi smrti pa fant spozna, da mora živeti. Začne sprejemati svet tak, kot je, strah pred belo barvo ne obstaja več. Je del življenja, kot so del tega rdeča in ostale barve. Torej odraste. In vse to se zgodi v enem šolskem letu. Leo je v kratkem času od otroka, ki je nasprotoval vsemu in ni videl smisla v življenju, odrasel v človeka, ki ve, kaj v življenju pričakuje. A za to je bila potrebna smrt ljubljene, kar daje zaključku žalosten pridih.

Sošolec pa je dodal:

Zelo mi je bilo všeč, ko je fant daroval kri za svojo ljubljeno. Mislim, da je bilo to zelo plemenito dejanje. Na začetku so me motile njegova malomarnost, lenoba in brežvoljnost do dela, nato pa se je spremenil. Ne podpiram njegove reakcije, ko je stresal jezo na profesorje in celo »šprical« pouk. Zelo mi je bil všeč profesor Sanjač, ker je znal učence spodbuditi k delu in razmišljanju. Mirno se je odzval na nesramne reakcije dijakov, ki so ga poskušali razjeziti. Lea je znal čudovito pomiriti. Tako kot fantov oče, ki ga je vedno podpiral, morajo početi vsi starši, tudi če otroci storijo hudo napako.

Njegova mama je o romanu zapisala: »Mi, odrasli, smo že skoraj pozabili na to, da smo se tudi mi iskali, bili ranljivi, neodgovorni, sanjavi, da smo delali napake. Prav je, da se kdaj vrnemo nazaj in se spomnimo na čas odraščanja, saj bomo tako bolje razumeli vas, mlade. Če gledamo nase skozi vaše oči, naenkrat nismo več tako popolni /.../« Mladostniki 2. letnika pa so prepričani, da njihove mladostne želje in sanje ta trenutek ne morejo biti izpolnjene,

ker jih šolsko učenje popolnoma zaposli. Njihovi problemi pa se jim zdijo pomembnejši kot ocena pri predmetu. Starši jih sicer poskušajo razumeti, a velikokrat se zdi, da s svojimi otroki govorijo različen jezik.

Prav družina pa je bila iztočnica za razgovor o prebranem delu slovenske avtorice Darje Korez-Korenčan Posvojenec dveh žensk, v katerem tudi sovpadata drugačnost in ljubezen. Dijakinja 2. letnika smeri Tehnik računalništva je ugotavljala, da je naslovni junak Edi drugačen od svojih sošolcev, saj ima dve ljubeči mami. V svojem referatu je zapisala:

GLAVNE OSEBE V KNJIGI:

- EDI:
- črnolas fantek
- posvojenec Vesne in Tanje
- prebredel številne težave

Istospolni partnerici Vesna in Tanja se poročita. Vesna je bila nekoliko višja od Tanje, svetle polti s kratkimi kostanjevimi lasmi. Tanja pa je bila nižja in je imela dolge temnorjave lase. Tako je bilo že na daleč vidno, katera predstavlja »moškega« v družini. Pa tudi v odnosu je bilo tako, da je bila Vesna bolj moški tip in je Tanja kuhala, gospodinjala ter skrbela za dom. Že na poročni dan sta spoznali, da kljub zakonski pravici o poroki homoseksualcev/-alk ne bosta imeli lahkega življenja. Ko sta prišli z gradu, na katerem sta si obljubili večno zvestobo, ju je napadla množica ljudi, ki je bila proti porokam istospolnih partnerjev. Pa vendar ju to ni toliko motilo, saj sta bili na žalitve že navajeni. Kmalu posvojita malega dojenčka Edija, ki pri odraščanju naleti na veliko problemov.

EDIJEVO ŽIVLJENJE:

- pritiski okolja na Edija
- Edi se začne upirati
- odhod v Ameriko
- pedofil
- smrt Vesnine mame (Edi spet pride v Slovenijo)
- srečanje z biološko mamo – Gizelo

Trpel je, ko so ga sošolci zasmehovali, zato je postal nesramen, divji in neobvladljiv. Začel je izostajati v šoli, bežati od doma, popivati in kaditi travo. Svojima skrbnicama je nakopal celo kriminaliste in policijo, ker je doma zasadil travo. Sami sta bili nemočni, fant ju je držal v pesti, ju izsiljeval in ju ni upošteval, tako da nista mogli ničesar ukreniti. Velikokrat jima je očital, ker sta ga posvojili, in velikokrat je vpil, da želi spoznati svojo pravo mamo.

Obupani mami upata, da bo bolje, če fant nekaj časa ostane v New Yorku pri Vesnini materi Silvi, priznani mikrobiologinji, in njenem partnerju Mitju, vrhunskem strokovnjaku za genetiko:

Edi se je takoj ujel z Mitjem; ta mu je razkazoval mesto, ga vozil na sladoled, veliko sta se pogovarjala. Edi je Mitja upošteval kot očeta, ki ga nikoli ni imel; in Mitja je Edija vzel za svojega. A ob odhodu mater je na letališču tudi Ediju stopila solza v oči. Spoznal je, da njegovi mami zanj hočeta le dobro in jima je delal krivico, vendar se v Slovenijo ni hotel vrniti, saj tam ni bilo prihodnosti zanj. V Ameriki je začel hoditi v šolo, Mitja mu je kupoval draga darila, ga vozil v glasbeno šolo in k tenisu. A Mitja je imel temačno preteklost, ki se je počasi spet začela vračati. Bil je pedofil, spolno je zlorabljal otroke.

Ko to dejanje odkrije Silva, jo izda srce, fant pa se po srečnem naključju zopet znajde v Sloveniji. Mitju sodijo, a nihče več ne sodi Ediju, ki odrašča. Spozna Natašo ter svojo biološko mamo Gizelo, s katero naveže prijateljske stike. Čeprav je bila bogata gospa, je po moževi smrti čez noč obubožala, saj je bil njen zakonec zadolžen. Posvojiteljici njenega sina pa ji prijazno ponudita pomoč. Sami se še vedno spopadata s predsodki ljudi, Vesna pa zaradi tega celo izgubi službo:

Pa vendar se pojavi Luč na koncu tunela, kot se tudi imenuje naslov zadnjega poglavja v knjigi. S skupnimi močmi so premagali težave in postali močnejši od njih. Zgodba se konča srečno, in sicer tako, da Edi konča fakulteto in postane psihoterapevt, z Natašo si najameta stanovanje in se imata lepo. Vesna si najde

novo službo v Kopru in s Tanjo živita v miru, skupaj obiskujeta masažne salone in odhajata na dopust v tujino. Edijeva mama pa proda vikend hiško, edino stvar, ki ji je ostala, in si s tem denarjem kupi majhno stanovanje v Ljubljani.

Dekle je v svojem referatu kritično spregovorilo tudi o dejstvu istospolnih partnerjev, njihovih družin:

Sama ne podpiram istospolnih partnerjev, seveda pa jih tudi ne zaničujem, dokler si ne želijo posvojiti otroka. Otroka lahko vzgajata le ženska in moški; narava je tako naredila in drugače ne gre. Človek se proti naravi ne more boriti, zato se mi zdi tudi zelo nesmiselno, da bi homoseksualci imeli otroke. Dve ženski ne moreta vzgojiti otroka, kar se pokaže tudi v zgodbi pri Ediju, saj je bil celo življenje zaznamovan. Po drugi strani pa so tudi ljudje naredili veliko škodo. Ubogega fanta so začeli obsojati in izločati iz družbe, kar mu je pustilo še hujše posledice in življenjski pečat. Sicer sta ženski lepo skrbeli za dečka in mu želeli le dobro. To ne pomeni, da sta slabi osebi. Vendar bi morali že prej dobro premisliti, kakšne posledice bo posvojitev imela. Zavedali sta se, da so ljudje obsojali že njuno poroko. Morali bi vedeti, da bodo posvojitev otroka obsojali še bolj. In kar je po mojem mnenju najpomembnejše: ne gre za to, da bi se dokazovali, da so tudi homoseksualci dovolj sposobni za vzgojo otrok. Gre za to, da otrok živi z njimi, vidi njihove navade. In ko prvič spozna svet, spozna, da je njegova družina drugačna. In otroci so zelo radovedni, včasih pa tudi nekoliko nesramni. Pa seveda spet niso otroci krivi. Kriva je nepravilna vzgoja staršev, včasih pa tudi sama nagajivost otrok. Če živijo v tradicionalni družini z očetom in mamo, jim seveda ne more biti jasno, kako ima lahko nekdo dve mami ali dva očeta. Enostavno svet ni tako narejen in po mojem mnenju tudi ne bo nikoli sprejel dejstva, da bi lahko istospolni pari posvojili otroke. Ne glede na zakone, ki jih bodo sprejeli, in ne glede na mišljenje nekaterih bodo taki otroci na žalost vedno tarča posmeha. Da ne bi izpadla kot nekdo, ki misli, da ima le sam prav in ki ne upošteva želje drugih ljudi, lahko zatrdim, da me ne moti, če istospolni partnerji živijo skupaj. Vendar naj živijo zase, naj se imajo radi in uživajo. Ne morejo pa zase zahtevati enakih pravic, kot jih imajo običajni pari. Otrok pa je nežno bitje – še nepopisan list papirja. Njegovo šolanje se začne že takoj, ko se rodi in vstopi v najtežjo šolo, ki se imenuje šola življenja. Zato se moramo zavedati, da je vzgoja pomembna že takoj po rojstvu. Naučiti se mora nekaterih pomembnih vrednot in mislim, da ga dve mami oziroma dva očeta tega nikakor ne moreta naučiti.

Ostali dijaki so se s sošolko strinjali, nekdo pa je izrazil drugačno mnenje: »Saj nismo več v srednjem veku. Je res, da poznamo tradicionalno družino, ki jo sestavljajo mati, oče in otroci. A v svetu slišimo in vidimo, da so dovoljene istospolne poroke, partnerja oz. partnerici celo posvojita otroka. Zakaj torej ne bi iz srednjega veka stopili v moderni svet in se soočili z dejstvi, pred katerimi si ne moremo zatiskati oči? Zdi se mi bolje, da živi srečen otrok v istospolni družini kot nesrečen v tradicionalni.« Bralec 3. letnika smeri Tehnik računalništva je povedal, da ima težave, ko pogovor nanese na istospolne partnerje. Izhaja iz tradicionalne družine s podeželja, kjer je homoseksualnost tabu. Zdi se mu nenavadna oz. čudna in se z njo ne strinja. Dijak 4. letnika iste smeri pa je o zanj tuji temi zapisal:

Eno izmed dejstev, ki ga nisem predvideval, je ta, da je bil Mitja takšen, kot je bil. Nikoli si ne bi mislil, da je lahko tudi ugleden znanstvenik tako »pokvarjen«. Menim pa, da otroka lahko posvojita istospolna partnerja, kot sta Vesna in Tanja Edija. Zanj sta se trudili, ga vzgajali ter poučevali in Edi je, sicer težko, prerasel puberteto in postal uspešen v svojem poklicu. Po mojem je bil največji fantov problem, da ga sošolci in »prijatelji« niso sprejeli tako kot vse, ki imajo očeta in mamo. Posmehovali so se mu, ga zapostavljali ter se z njim niso družili, zato je bil nesrečen. Za vzgojo otrok seveda navodila za uporabo ne obstajajo. Verjamem, da je otroku manjkalo oče, da bi kdaj »udaril po mizi«. A odraščanje je tudi za nas, ki živimo v tradicionalnih družinah, velik izziv.

Bralni klub

Ker je tematika izzvala in odpirala nova vprašanja, smo se o njej pogovarjali tudi s pisateljico Darjo Korez-Korenčan, ki nas je obiskala v bralnem klubu. Povedala je, da si je izbrala nadnaslov knjige *Od trnja do zvezd*, ker ponazarja Edijevo pot. Fant dozori in postane psihoterapevt, kljub temu da je doživel veliko nestrpnosti na poti odraščanja. A bil je dober fant in dve mami sta ga imeli zelo radi. Dijake je zanimalo, kako avtorica piše: si naredi miselni vzorec, sledijo kasneje detajli, dograjuje? Povedala je, da si okvirno zamisli junaka, ostalo se rojeva ob samem pisanju. Je izbrisala že tudi veliko trditev in nato ponovno napisala. Meni, da mora biti proza napisana tako, da bo pri-
tegnila bralce. Ob tem dejstvu ji najbolj pomagata njena otroka. Eden izmed dijakov 4. letnika smeri Tehnik računalništva jo je vprašal, ali bi se zgodba v tujini, kjer imajo ljudje več posluha za istospolne družine, drugače razpletla. Avtorica meni, da se na tujem ljudje ob taka dejstva ne spotikajo. V Sloveniji pa je drugače. Všeč pa ji je bilo, da so dijaki seznanjeni z modernimi romani 21. stoletja, četudi kateri govori o pereči problematiki.

Stičišče klasičnega in sodobnega dela

Dijake 3. letnika smeri Računalniški tehnik sem v šolskem letu 2012/13 iz-
zvala, ali bi v prebrani in obravnavani sodobni literaturi našli enakosti s
tradicionalno oz. ali bi lahko poiskali kaj skupnega v Balzacovem delu *Oče
Goriot* in v tujem delu *Bela kot mleko, rdeča kot kri* in slovenskim romanom
Posvojenec dveh žensk. V 3. letniku so dijaki izpostavili delo avtorice Korez-
Korenčan, saj menijo, da je bil naslovni junak Edi drugačen in zaznamovan,
ker je živel v istospolni družini. A kljub vsemu je občutil veliko starševske
ljubezni: »*To je začutil tudi revni Evgen, ki se ne bi rad razlikoval od drugih
Parizčanov, vendar bi jih rad dosegel le z denarjem. Imel je vest tako kot Edi,
ki se šele ob slovesu od mam v Ameriki zave, koliko mu pomenita.*« Oba
sta iskala svojo pot, pravijo, oba sta bila negotova. Dijaki 4. letnika, ki so se
Balzacovega dela spomnili, pa so povezali vsa tri dela, ker so zatrdili, da
naslovnim junakom Evgenu, Leu in Ediju pomagajo družinski člani: »*In dru-
žina je tista, ki naj bi ti nudila varno zavetje.*« Sicer se strinjajo, da so junaki
drugačni od drugih, da izstopajo: Evgen bi rad v bogato družbo, a je reven,
Leo misli, da prijatelji nanj drugače gledajo, Edi je izobčenec. A spoznavajo

ljubezen, ki jih bogati in jim nudi oporo na neznanih poteh. Vsi pa še iščejo svoj smisel v krutem svetu. Balzacovega Vautrina so primerjali z Mitjem avtorice Korez-Korenčan. Mislijo, da sta bila Mitja in Vautrin predstavnika hudega, ki sta vplivala na nežni duši Edija in Evgena. Občutila sta posebno moč, ko sta nadvladala šibkejšega. Dijaki 2. letnika, ki še niso brali Balzacovega dela, pa so povedali, da je mnogo ljudi v modernem svetu izločenih iz družbe: *»Že kot otrok si mogoče tarča posmeha le zato, ker po mnenju večine z nečim izstopaš. Lahko sam o sebi nimaš dobrega mnenja, ker si premalo samozavesten. In če si drugačen, se res počutiš tuje med tistimi, za katere misliš, da se ne razlikujejo drug od drugega.«* Verjamejo v ljubezen do dekleta, družine, sočloveka, ki mora spremljati vsakogar, da na svoji poti ne obupa. Leo se jim zdi veličasten, saj naredi nekaj nepojmljivega, ko daruje kri bolnemu dekletu, v svoji družini pa najde vedno oporo. Pohvalili so tudi profesorja Sanjača, ki je imel posluh za mlade: *»Že tako si zmeden, ko si mlad, in misliš, da te nihče ne mara. Tak je bil tudi Leo.«*

POVZETEK

V prispevku sem pisala o povezanosti klasičnega s sodobnim literarnim delom, saj dijaki temo in motive prvega, ki ga obravnavajo pri pouku slovenščine, razširjajo in utrjujejo s sodobnim, ki ga preberejo doma. Z govorno vajo, ki vsebuje zapis v programih PowerPoint in Word, pri pouku skupaj z učiteljem, ki jih usmerja, odkrijejo številne podobnosti, ki jih podkrepijo s konkretnimi primeri. Tak način dela jim pomaga pri nadaljnjem branju in interpretaciji klasičnih literarnih del.

Viri in literatura

- SAZU, Inštitut za slovenski jezik: 1987: SSKJ I (A–H). Ljubljana: DZS.
- SAZU, Inštitut za slovenski jezik: 1985: SSKJ II (I–Na). Ljubljana: DZS.
- Od Ivana Preglja do Cirila Kosmača, 1995: Izbor novel. Ljubljana: DZS.
- Pavlič, Darja idr., 2008: Berilo 2: Učbenik za slovenščino – književnost v 2. letniku gimnazij in štiriletnih strokovnih šol. UMETNOST BESEDE. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Cuderman, Vinko, Fatur, Silvo, Koler, Samo, Korošec, Rajko, Krakar Vogel, Boža, Poznanovič, Mojca, Špacapan, Adrijana, 2001: Branja 2: Berilo in učbenik za 2. letnik gimnazij ter štiriletnih strokovnih šol. Ljubljana: DZS.
- D'Avenia, Alessandro, 2011: Bela kot mleko, rdeča kot kri. Ljubljana: Družina.
- Korez-Korenčan, Darja, 2012: Od trnja do zvezd: Posvojenec dveh žensk. Bevke: Smar-team.
- Katalog znanja, Slovenščina, Srednje strokovno izobraževanje, 2007.
- http://www.google.si/imgres?um=1&hl=sl&biw=1600&bih=799&tbm=isch&tbnid=7FNT-2iaGADOMM:&imgrefurl=http://ibdcrohns.about.com/od/kidsandteens/tp/Dealing-With-Teasing-And-Bullying.htm&docid=XhbLEJ1nDh5GM&imgurl=http://0.tqn.com/d/ibdcrohns/1/0/0/A/sad_boy.jpg&w=300&h=225&ei=_x5KUL2yDcWpAf5qIHQCQ&zoom=1&iact=hc&vpx=342&vpy=188&dur=2917&hovh=180&hovw=240&tx=142&ty=126&sig=115478746926723993772&page=1&tbnh=141&tbnw=188&start=0&ndsp=32&ved=1t:429,r:9,s:0,i:94
- <http://s597.photobucket.com/albums/tt53/janetlacaden/Pictures%20and%20Icons/marijuana%20icons/?action=view¤t=Marihuana.jpg&sort=ascending>